די אידישע פאליטישענס און דער פראטעסט מיטינג אין קאלגארי.

די היעגע קאמפיינס.

פון י. סקלאווער.

דעם אסת נעזאגט איז שוין לאנג צייט געווען צו פערהאנדלען דיזע ברענדע פראגע ווענען וועלכער מיר נעהן יעצט שרייבען. קיינמאל אבער איז ניט געווען אזא נויטווענדיגקייט ווי איצט ווען עס נעהט אן דער שטאדטישער קאמפיין, און די אידישע בירגער זיינען פעראינטערעסירט אין פאליטישע פראגען.

מיר וועלען כאפען א בליק אויף דער נאהענטער פערנאנגענהייט ווען די סבה וואס איז אנגעוואקסען ווי איין געשווער אויף דעם קערפער פון אידישען פאלק, דא אויף'ן אמעריקאנער קאנטינענט, איז שוין געווארען אזוי גרויס, אז ניט טען קען זיצען, ניט טען קען שטעהן, אזעלכע ווערטינען תאט זי אונז אננעהויבען פערשאפען. וועלען מיר אבער ניט אנפאנגען צו זוכען א מיטעל צו איהר אום אויסצושניידען זי, דאן שטעהן מיר אין סכנה אלס נאנצעס. און דאס איז וועגען די אידישע פאליטישענס אין דער צייט פון קאמפיינס דא אין קענעדא, און אויך אין יוניישעד סטייטס.

ווען א גרויסער שטראם אידישע אימיגראנטען האבען זיך א לאז געטהאן אויף'ן אמעריקאנער באדען, א דאנק די שרעקליכע אונטענשליכע רדיפות וואס מיר האבען געהאט אויסצושטעהן אין רוסעניען און רוסלאנד, האבען די אידען אריבערקומענדיג אהערצו באלד זיך צונעפאסט צו די היגע בירגער געזעצ און געווארען בירגער. (אין די פעראייניגטע שטאאטען מוז טען וואהנען 5 יאהר אום צו קענען ווערען א בירגער, דא אין קענעדא איז נאך פיעל לייכטער, טען דארף דא נאר וואהנען דריי יאהר, און טען קען ווערען א בירגער), אזוי איז פאר די לעצטע עטליכע יאהר געווארען, איבערהויפט אין די גרויסע צענטערס, א גרויסע צאהל אידען וואס האבען א רעכט צו שטימען און ערוועהלען פארשטעהער אין די שטאדטישע, פראווינציעלע און געזעצגעבערישע אינסטיטוציאנען. נאמיריליך אין דער אלטער וועלט ד. ה. אין אייראפא ווען עס קומט אויס צו ערוועהלען רעניערונגס פארשטעהער, דאן ווערען די סאציאל פאליטישע פראגען דיסקוטירט, און יעדער געזעלשאפטליכער קלאס האט זיך איהר פארטיי און איהרע פרינציפען, וועלכע ווערען ערנסט און עהרליך פערטהיידיגט. דאס פאלק ווייעדער האט דאן א סענליכקייט זיך בעסער צו בעקענען מיט די געזעלשאפטליכע פראגען און דער קאנדידאט וואס פערטהיידיגט דיזע אדער יענע פרינציפען וואס געפעלען דעם בירגער — דיזען ערוועהלט ער. די פאליטיק פון לאנד האט געוויסע סאראלישע טראדיציאנען וועלכע ווערען סיי פון די פאליטישע כלל טהוער סיי פון די וועהלער ניט איבערטראטען. דארטען שפיעלט ניט די ראלע דער פאליטיקער דער יחיד וואס האט מעהר געלד און קען זיך קויפען שטימען, נאר די פרינציפען וואס ער פערטרעט שפיעלען די הויפט ראלע, און דערפאר איז אין אייראפא אונטענליך אז די פאליטיק פון לאנד זאל ווערען א מין „קרעמעל" וואו טען קויפט און פערקויפט. דעם קאנדידאט וועט נאר אויף'ן זינען ניט קומען צו אונטערקויפען דעם וועהלער, ניט דעם וועהלער וועט אויף'ן זינען קומען צו פערקויפען זיין בירגערליכע רעכט פאר א פאאר דאלאר.

דא אין דעם דאלאר לאנד — אמעריקא — שפיעלען ניט אזא ראלע די פרינציפען, ווי די פערזאן; טענ דער קאנדידאט נאר ניט פערטאנען קיין פרינציפען, האט ער אבער נאר נעלט צו ווארפען רעכטס און לינקס, וועט איהר שוין הערען פון זיינע אוטערגעקויפטע פאטריאטען דאס ער איז א „גייס סעלאו" דאס טען דארף איהם עלעקטען.

סעהרסטענטהיילס ווערט אזא עלעקשאן פראקטיצירט ביי די איינגעוואנדערטע, ווייל דער ריכטיגער אמעריקאנער, וואס איז בעקאנט מיט די גזעצען און פאליטיק פון לאנד, וועט דאך ניט נעהן שטימען פאר אזלעכע קאנדידאטען ווען זיינען געגען זיינע אינטערעסען. מיר ווייסען אז קארופטע פאליטישענס ווערען מעהרסטענטיילס אויסערוועהלט דורך די אונווייסענדע בירגער און דאס איז אלץ א דאנק די פרינציפענלאזינקייט פון קארופטע פאליטישענס וואס האנדלען מיט די רעכטע פון די בירגער פונקט ווי אין א „קרעמעל".

טויזענדע מענשען האבען זייער לעגעאפערס, איידער זיי האבען ערקעספט פאליטישע פרייהייט פאר די ברייטע מאסען און דא פערבייט טען דאס אויף א טעפעלע „לינזען".

ביי אונז דא, אין דער אידישער נאס, האבען זיך אויך פערקליבען דיזע קארופטע פאליטישענס. עמי הארצים אין פשוט'ן זין פון ווארט, פאליטישענס וואס קענען קוים זייער נאטען אונטערשרייבען, שוין ניט רעדענדיג פון סאציאלע פראגען, אדער פרינציפען. דאס זיינען מענשעלעך וואס זיינען בערייט צו פערקויפען ניט נאר זייער פאלק, נאר אפילו זייערע איינענע עלטערען פאר א פאאר דאלאר. אט דיזע שטעלען זיך אוועק פאר דעם „עם הכם ונבון" און פערבלאפען איהם מיט פויקען און מיט טאנצען, און מאכען צו שאנדע און שפאט דעם אידישען נאמען, און מאכען פון דער פאליטיק פון לאנד דיעקעלהאפטעסטע ביזנעס. דאס קען אמאל ברענגען ניט נאר שאדען איינצעלנע אידען נאר דעם נאנצען אידישען פאלק אלס כלל. וואהרום ווי קען טען געבען א פאלק גלייכע רעכטע, ווען עס פערקויפט נאכדעם די רעכטע פאר א פאאר דאלאר?

ניט לאנג צוריק איז מיר אין ווינניפעג אויסגעקומען צו הערען פון עטליכע אידישע פאליטישענס וויפיעל געלד זיי האבען געקראגען אין פארינען קאמפיין און וויפיעל זיי ערוואַרטען שפעטער. און ווייסט איהר פאר וועמען זיי האבען דאס געזאגט? פאר דעם ענגלישען רעניערונגס אינספעקטאר. שטעלט זיך פאר ווען דאס וועט זיך דערוויסען די גאנצע ענגלישע געזעלשאפט. אבער אונז אינטערעסירען יעצט ניט די ענגלענדער, מיר אליין, מיר קענען און טארען ניט דערלאזען אין דער אידישער נאס אזעלכע אונפערשעהמטע ברואים, אזעלכע פרינציפענלאזע עמי הארצים? וואס קומען צו די קאנדידאטען און זאגען זיי צו אז זיי האבען דעם גאנצען אידישען וואוט אין זייער פאקעט און בעשטוצען אונז עפענטליך דורך זייער כאבאר! ניין, מיר טארען ניט לאזען געהן אזוי ווייטער. יעדער ערנסטער איד וועמען עס איז טהייער דער כבוד פון זיין פאלק און זיין איינענער כבוד, מוז פערטריי בען און פעראכטען, אויסראטען זיי פון דער אידישער נאס, כל זמן זיי האבען נאך ניט צוטראטען אין גאנצען דעם אידישען כבוד, דעם אידישען שטאלץ. עס מאכט מיר ניט אוים וואס איהר זייט, צי א קאנסערוואטיוו, ליבעראל אדער סאציאליסט, איהר קענט אייך אבהיטען די פרינציפען פון אייער פארטיי פון אייערע איבערצייגונגען, אבער זעהט היט אב דעם כבוד פון אידישען פאלק, וואס איז אין סכנה אידער די אידישע פאליטישענס, וועלכע זיינען געווארען ווי א געשוויר אויף אונזער קערפער. אזוי ווייטער אננעהן קען דאס ניט!

דאס בעסטע וואלט געווען צו גרינדען א סאסייעטי פון אונפארטייאישע אידען וועלכע זאל האבען דעם צוועק צו בעקעמפפען אט די צאצקענדיגע פאליטישענס און אבצושאפען דעם עקעלהאפטען צושטאנד, וועלכער הערשט אין בעצוג צו פאליטיק אין דער אידישער נאס.

א קינד מיט 4 פיס און 4 הענט.

אין באלטימארער דזשאהן האפקינס האספיטאל האט טען ארויסגעשטעלט א מיידעלע פון א יאהר וואס האט 4 פיס און 4 הענט. דאס קינד איז נאך מיינמאל ניט קראנק געווען. די פראפעסארען האבען דאס קינד פאטאגראפירט מיט די עסס שטראהלען.

דער פראטעסט מיטינג אין קאלגארי.

פון אונזער ארעסבאנדענט ה. י. קופער.

די לעזער פון „קענעדער איד" ווייסען שוין וואס פאר א בעוועגונג עס נעהט יעצט אן אין פראווינץ אלבערטא געמליך: די גלחים האבען זיך גענומען פארברענגען אין לעדזשיסלייטשור אז אין די פובליק סקוהלס זאל זיין א חוב קדוש צו לערנען רעליגיאן מיט אלע רעכטער. פערשטעהט זך אז מען מיינט די לעהרע פון יעזוסען און נאך אויף אזא מין ארט אז אין די סקוהל ביכער זאל זיין געדרוקט פאר יעדען טאג ספעציעלע פרייערס, גלייך מיט אנדערע לעסאנס.

און קאלגארי האט זיך געקאכט. וואו איהר האט בעגעגענט א אידען האט מען רק גערעדט וועגען דעם שענדליכען גלח'ישען פלאן.

ענדליך האט מר. י. נפן און מר. ה. רודניק די „העד מען" פון דער עקזעקוטיוו פון דער פאליטיקאל ליגע פערדרעפען א מאס מיטינג פון אלע אידען און נראדע איז ביי אונז יעצט דא א פיינער נאסט, ראבי דר. רובין פון ספוקען, וועלכער איז געווען דער ערשטער רעדנער און איך גלויב אז עס וועט ניט זיין צו פיעל ווען איך וועל זאגען אז דאס איז די ערשטע ענגלישע רעדע וואס מען האט געהערט אין קאלגארי פון א אידישען רעליגיעזען פארשטעהער.

עס איז מיר איבעריג צו ריידען וועגען דר. רובין'ס איינפלוס און די ווירקונג וואס זיין רעדע האט געמאכט. עס איז גענוג צו בעמערקען אז די ענגלישע רעפארטערס וואס זיינען געזעסען, האבען געטוזט ארונטערלאזען זייערע קעפ פאר שאנדע, הערענדיג וואס דאס קריסטענטהום האט אריינגעקראגען פון ראבי רובין. עס איז נור צו בדעויערען וואס אויף אזא מיטינג זיינען פערבליבען פיעלע לעדיגע סיטס. די אידען פון קאלגארי פערשטעהען ניט, ווייזט אוים, וואס דיזע בעוועגונג בעדיידעט יעצט און די רעזולטאטען ווען זייערע קינדערליך וואס זיינען אזוי אויך ב'ה ווייט פון אידישער ערציהונג, ווייט פון די „שלשה עשר עיקרים", וועלען זיך גראדע גוט אויסלערנען די הימנעס און די „מדות טובות" פון קריסטיאניטא...

דערפאר אבער איז וואו מען האט א ווארף געטהאן מיט אן אויג צו בעטראכטען דאס פובליקום וואס זיינען געקומען אננעהמען זיך „קנאת ד' צבאות" אויף דעם מיטינג, האט מען געזעהן יונג ווארג, אויף וועמען איהר קענט וועטען אז זיי האבען הייגט קיין תפילין ניט געלענט, דאך זיינען זיי געווען די ערשטע צו פערנעהמען די פלעצער ביי אזא וויכטיגען מיטינג און גראדע אונזערע ליז צדיקים וואס מיינען אז צוליעב זייער דאזיגען „פראגרעסירט" קאלגארי, דוקא זיי האבען זיך גאר ניט געצייגט, פונקט ווי עס וואלט דא עפעס געשמעקט אפיקורסות. בעלי בתים חשובים! וואהרום זיינען זיי ניט געווען פון 2 ביז 3 און ניט געצייגט ווי פיעל אידען מיר פערמאגען וואס זיינען ניט איינשטימיג מיט נויטען לערנען די קינדער זייער קריסטענטהום? אידישע פארשטעהער פון קאלגארי, די פערמיטלער פון גאט און זיינע קנעכט. זיי ווייסען דאך שוין דעם וועג צום האל, ווען מען ברויכט זיי ניט דארטען, אויף פאליטישע טיטינגס אלס „ווערענדס", ווארום האבען זיי זיך געשעמט צו קומען אויף אזא פראטעסט מיטינג און ערקלעהרען די געפאהר וואס עס שטעהט פאר דער אידישער רעליגיאן פון וועלכער זיי זיינען די פארשטעהער ווי זיי זעלבסט זיינען דאס אפט מודיע דורך די קריסטליכע צייטונגען? ווען עס קומט צו אגיטירען פאר אלדערמען און ד. ג. נוצען זיי דערויף די שוהלען און קומען אין די מאסען און ביי אזא ברענדע פראגע ליעגט עס זיי גאר אפילו אין פאה ניט? און ווארום איז עס אזוי? — איך האב דערויף קיין תשובה!

ליידער איז עס שוין פערפאלען. דער מיטינג וועט זיך שוין צוריק ניט אומקעהרען. אונזער גאנצע האפנונג איז יעצט אויף אונזערע פראסטע אידען און אויף אונזער יוגענד וואס איז שטאלץ נור אויף דעם נאמען „איד" אליין אהן קיינע פרושים פון גע'כלומר'שטע פארשטעהער.

א רעזאלושאן איז געפעסט געווארען אויף דעם פראטעסט מיטינג, עס איז בעשלאסען געווארען צו קלייבען א פאנד אויף אנפיהרען א קאמפף. א קאמיטע איז ערוועהלט דערויף און אויף צו טרעפען זיך מיט די זעהר פיעל ניט אידען וואס זיינען אויך געגען די גלחים און ווענדען זיך צום פרעסידענט ווען דער פראווינציאל לעדזשיסלייטשור וועט זיך עפענען און אויב נויטיג נעהמען א גוטען לאיער דערצו. און לאמיר האפען אז עס וועט אונז געלונגען מבטל צו זיין דעם חשק פון די גלחים.

צו ענדע וויל איך אויסדריקען מיין הערצליכען דאנק צו ראבי דר. רובין פאר זיין רעדע און רעזאלוציאן וואס ער האט צוזאמענגעשטעלט אין ענגליש, אויך די ארגאניזערס פון דעם מיטינג, וואס האבען געטהאן זייער בעסט.

אידישע קינדער.

(געדאנקען און איינדרוקע).

פון א. מ. מאנדעלבוים.

אפט ווען איך קוק אויף דעם אידישען איינגעל, יענעם פלינקען הברה מאן מיט די שוואַרצע אידישע אויגעלעך, קומען מיר אין מחשבה אומעטיגע געדאנקען: אט דער חברה מאן איז דאך דער פארשטעהער פון דעם נייעם דור, פון דעם מאדערנעם דור אויף וועלכען מיר לענען אזעלכע גרויסע האפנונגען. און ווי אזוי קוקט ער אויס? טראגט זיין פנים סימנים פון נייעם דור? מערקט זך אין זיין בליק יענער אידישער ברען? יענער הערליכער פאלקס פייערל?

איך לאז ארונטער דעם קאפ, בעהאלט מיין פנים און ענטפער זיך: ניין! דיזער אידישער איינגעל קען אין קיין פאל ניט פערטרעטען אט דעם יונגען דור. אט דיזער איינגעל איז א נוטער בייז באל שפיעלער, ניט קיין שלעכטער לויפער, האט א בענרישע אין חלכות פייט, אין אנדערע „ספארטס"... ער איז אלעס, אבער ניט קיין אידישער איינגעל!... דער קלאנג פון העברעיש איז איהם פרעמד; איהם ציהען ניט יענע כשופ'דיגע לענענדען פון דער אידישער געשיכטע; ער וועט מיט דער גרעסטער הנאה לעזען שערלאק האלמס דעטעקטיוו סטארים איידער א אידישע אדער העברעאיש ביכעל. די גוי'אישע וועלט איז איהם געהענטער און ליעבער פון דער אידישער. איהר מערקט אפט מיט וואס פאר א התלהבות, מיט וואס פאר א ברען דער אידישער איינגעל זיינגט א גוי'איש ליעד אין דער גוי'אישער סקוהל; די טענער קומען פון הארצען און רופען ארויס בעגייסטערונג ביי די קליינינקע צושויער.

א גוי'איש ליעד געזונגען פון יונגען אידישען דור — ווי טרויעריג, ווי פרעמד עס קלינגט-ליעזער פאקט!...

א אידיש איינגעל טאר ניט זיינגען קיין אידיש ליעד. א אידיש איינגעל דארף קענען בלויז ווייינען און זיפצען אין אידיש. זיינגען דארף ער אין גוי'אישש...

אום צו שאפען א קרעפטיגען אידישען דור מוז טען האבען א גייסטיגען באדען. ווען טען הויבט אן בויען א הויז פאנגט טען אן פון דעם פונדאמענט. וויל טען שאפען א דור, מוז טען איהם געבען א יכטיגע ערציהונג, א אידישען חנוך.

דער עלטערער איד מוז אנערקענען, אז אזוי ווי עס איז געגאנגען ביז אהער קען ווייטער ניט אנגעהן. עס מוז פערניכטעט ווערען דאס אלטע, דאס פערשימעלטע אין אידישען חנוך און געשאפען ווערען עטוואס קרעפטיגערעס, געזונדערעס. אויב עס ווערט ערצויגען א דור פון „עמי הארצים" — איז עס צו פערדאנקען דעם אלטען „שניט". עס מוז געשאפען ווערען א באדען פאר מאדערנע אידישע שוהלען מיט אלע ערפינדונגען פון דער גוי'אישער סקוהל.

מעגען פערבלייבען די'זוענט פון דער אידישער סקוהל, אבער דיא ארט און ווייזע פון דעם אלטען „שניט" מוז פערניכטעט ווערען. מיט „קענען דאזוגען" אליין קען זך דער נייער דור ניט בעפריידיגען; ער מוז זך אויך קענען חתמ'ענען אין אידיש, מוז ווייסען אידישע געשיכטע אין העברעאיש. נעהמט אויעק אט די אויבענדערמאהנטע „זאכען" און עס לויגט זיך צו פטר'ען קיין צייט און „נערגיע אויפ'ן אידישען חנוך. אויב זיינגען א אידיש ליעד הייסט אפיקורסות און הפקרות, פרעגט זיך: „למי אני עמל?" צו וואס פערשווענדען קרעפטען? „עברי" האבען דאך אונזערע זייעדעם אויך געלערענט. מא וואס געהען מיר בעגייען?

דער אידישער חנוך מוז איבערגעגעבען ווערען אין די הענט פון מענשען, וועלכע פערשטעהען דעם אידישען איינגעל מיט אלע זיינע קאפריזען און „שטיק", מיט אלע זיינע הסרונות און מעלות. עס דארף געשאפען ווערען א דור פון אידען „מיט ווארימע געפיהלען און אידישע הערצער. שעפען בעגייסטערונג פון „עברי" — דאס איז אונטערליך צו ערוואַרטען אפילו פון די פעהיגסטע קינדער. דעם אידישען איינגעל קען טען ניט אבנארען. ער וויל פערשטעהן וואס ער לעזט. ער קען זיך ניט צופריעדענשטעלען מיט „זאגען" אליין.

דאס אלטע מוז געפען פלאץ פיר דאס נייע, פאר דאס קרעפטיגע און געזונדע.

אויס מיט די שוואַכע טרופּעס און סטענדס

ענדליך אפערען סיר אייך די קאלומביא

HORNLESS

גור וואס ארויסגעקומען.
זייט אפ-טו-דייט.

ליריק $39.80

עגמתאלס 3 דאבל רעקארדס [15 סילעקשאנס] נאך אייער גוסט. $7.80 קעש און $4.00 מאנאטליך.

מיט א שטארקען **דאבל** ספרינג מאטאר, קליינגט אב די טענער, א צעהן אינטש טוירן טייבל, דינסטע טענער ארם און די לעצטע וואטש קייס. העלע צוזאמענבונד, פערלירט ניט קיין פארטס

$29.00, $58.00, $80.00 א. ז. וו.

קליינע אויסצאהלונגען, צופריעדענהייט גארענטירט.

נארדיקא, באנשי, מערי נארדען, עליס נעלסאן, קובעליק, קאוואלעריע, ביזפאם א. ד. נ. זינגען און שפיעלען נור פאר „דיסק" קאלומביא גראמאפאן.

די „דיסק" סטייל איז די בעסטע. פון יעדע טויזענד מאשינען וואס מיר האבען לעצטען יאהר פערקויפט זיינען 934 געווען די „דיסק" סטייל און פון זיי 887 פון קאלומביא דיסק.

זייט זיכער צו ס'איז א קאלומביא

אידישע און אנדערע דאבל דיסק רעקארדס, 2 פערשיעדענע סילעקשאנס 85 סענט. איינמאל פארובה די נייע קאלומביא רעקארדס און איהר וועט מעהר קיין אנדערע קויפען. דויערהאפט, פיינער מאן מיט נאלד געפריימט. 2 מינוטענדיגע 19 ס., 4 מינוט. 35 ס. מיר האבען סעקאנד הענד מאשינעס צו בארגיין פרייזען. אלטע מאשינעס נעהמען מיר אן אין געל פערציג סטייל פאבריקס; 30,000 רעקארדס.

WINNIPEG PIANO CO.

295 פארטיידזש עוו. ווינניפעג, מאנ

נעקסט צו פעירוועטהערס.

פערלאנגט

בוקוואלד'ס ברויט

די בעסטע און ריינסטע, געמאכט אונטער די סאניטאריזם לאוס. יעדער איז וועלקאמען צו בעזוכען די בעקער שאפ.

123 Salter Street
Phone St. Jhon 1655

פאר גוטע פרינטינג ארבייט אין אלע שפראכען ווענדעט זיך צום

„קענעדער איד"

823 מיין סט. פהאן-סט. דזש. 1454

פארטרעפליכער שאץ.

העסען סיגארעטס.

דער אריענטאלער סמוק.

10 פאר 10 סענט.